

Posudek oponenta disertační práce

Jméno autora práce: Mgr. et Mgr. David Behenský

Jméno vedoucího práce: doc. PhDr. Šárka Cabadová Waisová, Ph.D.

Jméno oponenta práce: doc. PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.

Název práce: Postoj Armády České republiky k budování vztahu s veřejností. Případ „sporných“ misí Afghánistán a Irák – narativní analýza

Předložená disertační práce je v mnoha ohledech výjimečná a ambiciózní – jde proti hlavnímu proudu kvalifikačních prací v oboru politologie a za pomoci metody dekonstrukce chce analyzovat komunikaci české armády s veřejností. Pro tento účel si autor vybral dvě známé vojenské mise v Afghánistánu a Iráku.

Práce je ale poněkud nepřehledně strukturována – do řady kapitol a podkapitol, přičemž některé z nich jsou, jiné nejsou číslovány. Na práci se projevuje i skutečnost, že jde o druhou verzi po první neúspěšně obhajované, takže do ní jsou nově zařazeny pasáže, které v původním textu nebyly. Ty se však nepromítly např. do obsahu (kupř. prvních deset stran práce – před-úvod, objektivnější odůvodnění tématu práce apod. Jednotlivé úrovně strukturování navíc nejsou příliš systematicky (graficky) odlišeny, což znesnadňuje orientaci v textu.

Značně kriticky oponent posuzuje následující dimenze práce:

- 1) Časovou. V době, kdy student začal svůj disertační výzkum, byly zkoumané případy aktuální a dalo se tak předpokládat, že jejich analýzou získáme poznatky o tom, jak probíhá komunikace Armády ČR (AČR). Nicméně v současnosti jsou tyto mise již fakticky poměrně vzdálenou historií (v případě Afghánistánu téměř

dvě desetiletí) – nelze tedy čekat, že jejich analýzou se dozvíme něco o současné komunikaci AČR. Samozřejmě že je možno tyto případy zkoumat, je ale třeba změnit cíl na poznání minulých forem komunikace.

S časovým rozměrem souvisí i jiný aspekt práce – ta na mnoha místech zdaleka neodpovídá roku, kdy byla předložena k nové obhajobě (tedy roku 2016), ale stavu před pěti lety – na s. 89 dovádí údaje o financování armády do roku 2011, pro další léta má jen tehdy plánovaný výhled. Obdobně na s. 128 hovoří o stavu americké armády v Afghánistánu k roku 2011 jako o současné apod.

- 2) Metodologickou. Je zřejmé, že si autor vybral dvoupřípadovou studii. Není však zřejmé, proč si vybral právě dva případy. Proto, aby je srovnal? To však nedělá – komparace neprobíhá. Ve skutečnosti tak jde o jednopřípadovou studii s dvěma prvky, z níž ale nelze odvozovat generalizující závěry o komunikaci AČR, jimiž je ale práce prochnuta.

Autor píše, že „v politických vědách nemáme experiment“ (s. 21) – to není pravda, experimentální politologie je dynamicky se rozvíjející politologickou subdisciplínou.

Je zde vnitřně rozporný – na jednom místě se vymezuje proti tomu, že v každé akademické práci mají být „objevné“ teze (s. 22) – a že s tím nesouhlasí. O deset stránek dál ale píše, že považuje za vědecké, aby měl výzkum stanovené teze (s. 32). Jak to tedy je?

- 3) Konceptuální. Jde především o práci se zkoumaným subjektem – tedy AČR. Z práce je zřejmá určitá dichotomie, kdy textově často důsledně rozlišuje mezi Ministerstvem obrany ČR (MO ČR) a AČR. V samotné analýze pak ale obě jednotky slučuje, komunikaci MO ČR vydává za komunikaci AČR. Přitom není přece teoreticky nepředstavitelné, že AČR, resp. její vedení v podobě generálního štábu má jiné zájmy než jeho civilní kontrola v podobě MO ČR. Této potenciální dichotomii se ale autor vůbec nevěnuje.

4) Obsahovou. Na mnoha místech autor uvádí diskutabilní věty. Např. když označuje formální motivy komunikace za takové, jimiž se komunikátor pokouší získat sympatie širokého publika, neboť je považuje za nekonfrontační a svým způsobem i líbivé (s. 70). Tak to ale být nemusí – komunikátor může záměrně volit konfrontační argumenty, které polarizují publikum. Nekonfrontačnost a líbivost jsou možné, nikoli nutné a nezbytné.

Skutečně jsou sdělovací prostředky samostatným a do jisté míry i nezávislým aktérem (s. 74)? Nemohou třeba prosazovat zájmy určitých politických aktérů?

Skutečně „instituce státu zajišťují udržování představy svobod“ (s. 86)? Nemohou to být (alespoň občas) svobody skutečné?

Skutečně je „nutné, aby většina subjektů společnosti akceptovala činnost těchto institucí – tedy měla k institucím pozitivní postoj“ (s. 87)? Co třeba Parlament ČR a jeho veřejná podpora?

Z diskursivní analýzy, jakkoli je provedena pečlivě, občas autor odvozuje věci, které tam prostě nejsou. Např. když na s. 89 odhaluje, že výrokem uvedeným na s. 88 komunikátor navozuje představu, že snížení financí na armádu by vedlo k narušení ústavního systému.

Překročení mandátu armádou by zcela jistě nehraničilo s „revolucí“ (s. 137), ale s vojenským převratem, což je úplně jiný fenomén.

5) Stylistickou. Práce je rozvláčná, neustále se odkazuje na předchozí či následující pasáže.

Nejzávažnější výtku ale oponent vznáší vůči konceptuálnímu vymezení se vůči státnosti, České republice, vystupování jejím jménem apod. na jedné straně, a současnou analýzou AČR a MO ČR jako jednotných těles na straně druhé. Nelze zkrátka současně kritizovat používání kategorie států jako samostatných person („jež disponuje vůlí a tím i schopností být nositelem práv a povinností ... tato dlouhodobě zakořeněná rétorika v podstatě snímá odpovědnost z konkrétních osob, které ambice státních útvarů formují a realizují ... toto

zjednodušení vytváří představu, že ‚persona‘ Česká republika má jasný cíl a plán a zahraniční mise jsou v souladu s tímto plánem“ – s. 142) a přitom přistupovat k AČR a MO ČR jako unifikovaným subjektům. Dokonce pak autor na řadě míst pro doložení komunikace AČR nepoužívá vyjádření jejích legálních představitelů, ale řadových vojáků.

Ne, nejde o odmítnutí legitimacy dekonstruktivistického přístupu, ale je nutné být (alespoň v rámci jedné kvalifikační práce) konzistentní.

Přesto, že student odvedl velký kus práce a předvedl značné intelektuální úsilí, ze všech uvedených důvodů nedoporučuji disertační práci Davida Behenského k obhajobě.

V Brně, 10. ledna 2017

Podpis:

Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, Katedra politologie

Joštova 10, 602 00 Brno, Česká republika
T: +420 549 49 7740, E: politologie@fss.muni.cz, www.polit.fss.muni.cz
Bankovní spojení: KB Brno-město, ČÚ: 85636621/0100, IČ: 00216224, DIČ: CZ00216224
V odpovědi prosím uvádějte naše číslo jednací.

